

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 15.7.2008
KOM(2008)468 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**SMEROM K SPOLOČNÉMU PLÁNOVANIU VÝSKUMU:
Spoluprácou k účinnejšiemu riešeniu spoločných výziev
{SEK(2008) 2281}
{SEK(2008) 2282}**

(predložená Komisiou)

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

SMEROM K SPOLOČNÉMU PLÁNOVANIU VÝSKUMU: Spoluprácou k účinnejšiemu riešeniu spoločných výziev

Úvod

Investovanie do výskumu dnes zaisťuje lepší zajtrajšok, ako pre nás tak aj pre budúce generácie. Európa nielenže potrebuje investovať viac do výskumu, ale potrebuje investovať tiež s lepším účinkom, ak sa má dosiahnuť jej deklarovaná predstava: vyrovnaný a udržateľný rozvoj, zosúladený hospodársky rast a hospodárska súťaž s vysokými úrovňami kvality života a životného prostredia, v ktorom žijeme, a zaistenie účinnej EÚ v prospech občanov vo všetkých členských štátoch.

Lisabonská stratégia to uznala tým, že stanovila za svoj najnaliehavejší cieľ prechod na znalostnú spoločnosť - s vedou, technológiou a inováciou v centre záujmu - a volaním po väčších a lepších investíciách do výskumu. Európa musí obnoviť svoje úsilie, ak má dosiahnuť úspech. Predovšetkým musí byť pripravená uvažovať odvážne a inovačne o tom, ako zorganizuje svoj výskum.

Týmto oznámením sa vysvetľuje nový ambiciózny prístup pre lepšie využitie obmedzených verejných fondov Európy na výskum a vývoj prostredníctvom zlepšenej spolupráce. Nová iniciatíva, ktorá sa v ňom navrhuje – Spoločné plánovanie – znamená zmenu v spolupráci v oblasti európskeho výskumu. Spoločné plánovanie ponúka dobrovoľný proces pre revitalizované partnerstvo medzi členskými štátmi na základe jasných zásad a prehľadného riadenia na vysokej úrovni. Podporovaním spolupráce medzi tými, ktorí vytvárajú a riadia programy výskumu, sa zameriava na zvýšenie efektívnosti a vplyvu vnútroštátneho verejného financovania výskumu v strategických oblastiach. Spoločné plánovanie sa zameriava predovšetkým na verejné výskumné programy, čo znamená verejno-verejnú spoluprácu. Preto sa svojou povahou líši od verejno-súkromnej spolupráce zakotvenej v iniciatívach, ako sú spoločné technologické iniciatívy¹. Odvetvie priemyslu a ostatné zainteresované strany by však mali zohrávať úlohu v procese konzultácií a pri implementácii špecifických iniciatív spoločného plánovania. Tieto subjekty vo veľkej miere využívajú výhody spoločného plánovania.

Spoločné plánovanie má potenciál stať sa mechanizmom, ktorý je minimálne tak dôležitý ako rámcové programy v Európskom výskumnom priestore a skutočne zmeniť spôsob, akým Európania uvažujú o výskume. Pri navrhovaní tohto nového prístupu, toto oznámenie je explicitnou reakciou na opakované požiadavky na intenzívnejšie a lepšie spoločné plánovanie, ktoré vychádzali z Európskej rady, Rady a Európskeho parlamentu počas minulých rokov². Reaguje tiež na volanie zainteresovaných strán po dobrovoľnom prístupe „zdola nahor“

¹ Za povšimnutie stoja: Spoločné technologické iniciatívy implementované v oblasti ICT (ENIAC a ARTEMIS, v oblastiach nanoelektroniky a ultrakompaktných počítačových systémov, v uvedenom poradí), odvetvie finančných investícií, verejné fondy Spoločenstva a vnútroštátne verejné fondy.

² Pozri zhrnutie hodnotenia vplyvu priložené k tomuto oznámeniu.

spojenom so strategickým usmerňovaním na európskej úrovni a na ich odmietnutie prístupu „jeden rozsah vyhovuje pre všetko“.

V tejto súvislosti európsky strategický plán energetických technológií (Plán SET)³ poskytuje predbežné skúsenosti so spoločným vyrovnávaním sa s najväčšími výzvami európskej spoločnosti. Ako integrálny pilier európskej energetickej politiky a postupov týkajúcich sa klimatickej zmeny, plán SET sa zameriava na urýchlenie vývoja a použitia technológií s nízkym obsahom uhlíka prostredníctvom koherentnej skupiny opatrení vrátane spoločného plánovania.

Toto oznámenie je jedným z piatich politických iniciatív plánovaných Komisiou v roku 2008 ako následné opatrenia zelenej knihy „Európsky výskumný priestor: Nové perspektívy“⁴. Týka sa predovšetkým rozsahu „Optimalizovania výskumných programov a priorít“ a je ďalším krokom pri vytváraní „piatej slobody“ odstránením bariér pre voľný pohyb znalostí.

1. POTREBA NOVÉHO PRÍSTUPU K SPOLUPRÁCI MEDZI ČLENSKÝMI ŠTÁTMI V OBLASTI VÝSKUMU

*Veda a technika sa musí vytvárať tak, aby počítala s riešením významných spoločenských úloh Európy*⁵

Ako Európa reaguje na množstvo spoločenských úloh bude formovať jej budúcnosť počas nasledujúcich desaťročí. Medzi tieto problémy patrí udržanie prosperity Európy napriek zvýšenej celosvetovej hospodárskej súťaži; riešenie potrieb starnúcej populácie a problémov imigrácie; a stimulovanie udržateľného vývoja, najmä v súvislosti s klimatickou zmenou, zaistenie dodávky energie, zachovanie zdravia ľudí a dobrého stavu životného prostredia, zaistenie kvality potravín a ich dostupnosti, ako aj ochranu bezpečnosti občanov.

Zároveň európski občania v zvýšenej miere očakávajú, že riešenia týchto problémov sa nájdu prostredníctvom vedy a techniky.

Naši neeurópski partneri - ako tradiční (Spojené štáty, Japonsko) tak aj perspektívni (Čína, India, atď.) – už zareagovali. Zavádzajú rozsiahle cielené výskumné programy a spolupracujú navzájom. EÚ a jej členské štáty potrebujú rozvinúť silnejšiu, koordinovanejšiu a súdržnejšiu reakciu na tieto problémy tam, kde je to vhodné, prostredníctvom spolupráce s medzinárodnými partnermi.

V porovnaní so svojimi hlavnými partnermi, Európa stále nedostatočne investuje do výskumu a výdavky na výskum a vývoj – vynakladané verejným, ako aj súkromným sektorom – počas uplynulého desaťročia vo všeobecnosti stagnovali. Ak Európa nebude schopná zvýšiť svoje

---

³ KOM(2007)723 z 22.11.2007

⁴ Okrem tohto oznámenia Komisia prijala tento rok:

- odporúčanie „O riadenie duševného vlastníctva pri aktivitách prevodu znalostí a Zásady dobrej praxe pre univerzity a iné verejné výskumné organizácie“, KOM(2008)1329 z 10.4.2008;

- oznámenie „Lepšie kariérne možnosti a vyššia mobilita: Európske partnerstvo pre výskumných pracovníkov“, KOM(2008)317 z 23.5.2008;

- okrem toho pripravuje nariadenie Rady o právnom rámci Spoločenstva pre európsku výskumnú infraštruktúru (ERI) a oznámenie o strategickom európskom rámci pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti vedy a techniky.

⁵ Tento pojem zahŕňa hospodárske, sociálne a environmentálne úlohy.

výdavky rýchlo a udržateľným spôsobom, bude musieť nájsť nové a inovatívnejšie spôsoby na účinnejšie a efektívnejšie využitie svojich nedostatočných zdrojov na výskum a vývoj. V záujme zvýšenia spoločenskej návratnosti a prínosov z verejných fondov pre výskum a vývoj by Európa mala tiež posilniť svoju schopnosť transformovať výsledky výskumu na spoločenský a hospodársky prospech, najmä prostredníctvom inovatívnej kapacity európskeho priemyslu, ako aj podporou dopytu po výsledných inováciách⁶.

Nedostatočné prínosy v dôsledku roztrieštenosti výskumu

V posledných rokoch členské štáty a Spoločenstvo prijali mnohé iniciatívy na podporu vplyvu a efektívnosti verejného výskumu. Nevysporiadali sa však dostatočne s jednou z najzrejmějších príčin suboptimálnej návratnosti výskumu a vývoja: je ňou chýbajúca spolupráca a koordinácia medzi vnútroštátnymi verejnými programami výskumu a vývoja. Zainteresované strany to už dlho považujú za slabú stránku systému výskumu a vývoja Európskej únie. Európsky výskumný priestor však zostáva nadmerne roztrieštený, napriek snahám vynaloženým počas posledných rokov na riešenie tohto problému.

Dnes sa 85% verejného výskumu a vývoja plánuje, financuje, monitoruje a hodnotí na vnútroštátnej úrovni, s nedostatočnou spolupracou alebo koordináciou medzi krajinami. Menej ako 6 percent celkových investícií do výskumu a vývoja a iba 15 percent európskeho verejne financovaného výskumu a vývoja v civilnom sektore (z ktorého 10 percent predstavovali medzivládne organizácie a systémy a 5 percent rámcové programy) sa financuje v rámci cezhraničnej spolupráce.

Problém nie je v tom, že každé plánovanie výskumu sa má vykonávať kolaboratívnym spôsobom a že by sa malo prerušiť čisto národné plánovanie. Národné plánovanie má svoje miesto v európskom výskumnom priestore najmä tam, kde určuje národné potreby a priority, a tam, kde spolupráca na európskej úrovni by nepriniesla výhody značnej miery a rozsahu.

Problém je skôr v tom, že v oblastiach, ktoré majú strategický význam pre celú Európu alebo jej rozsiahlu časť, fragmentácia plánovania verejného výskumu vedie k suboptimálnym návratnostiam a je pre Európu veľmi nákladná, a navyše bráni realizácii jej spoločenských cieľov:

- Národné programy výskumu sa môžu zbytočne navzájom zdvojiť z celoeurópskeho hľadiska a môže chýbať požadovaný rozsah a hĺbka programu.
- Viacnásobné národné postupy komplikujú cezhraničné programy a odrádzajú aktívnych účastníkov zameraných na medzinárodný výskum od prístupu k cezhraničnému financovaniu výskumu.
- Chýbajúca spolupráca pri cezhraničných programoch spôsobuje, že je ťažké určiť spoločne všeobecné úlohy, komplikuje zber dát a sústreďovanie odbornosti roztrúsenej po celej Európe, bráni cezhraničnej mobilite a školeniu výskumných pracovníkov a spomaľuje medzinárodné šírenie výsledkov výskumu.
- Je aj závažnou prekážkou pre vytvorenie celoeurópskej strategickej výskumnej agendy a koordinácie horizontálnej politiky.

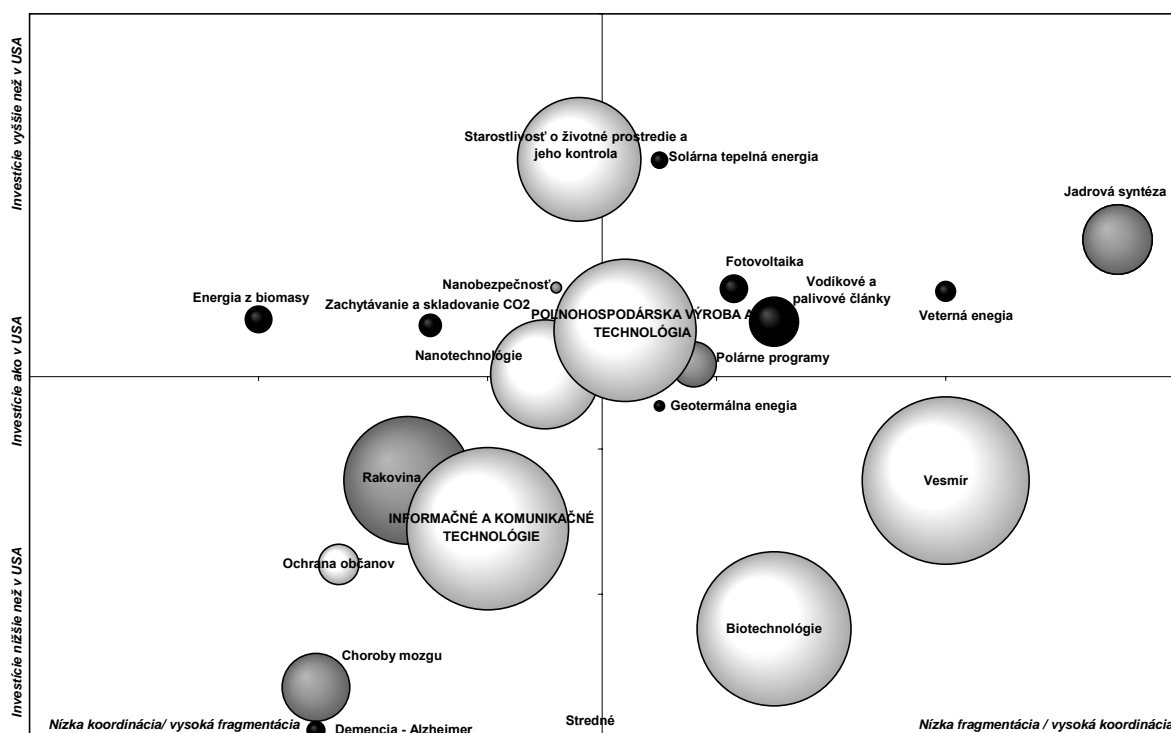
⁶ Vytvorenie inovatívnej Európy, správa skupiny, ktorej predsedal Esko Aho, Komisii, január 2006.

Rámik 1: Rozptýlený verejný výskum v európskom výskumnom priestore.

Oblasti vedy a techniky (VaT) sa značne líšia napríklad pokiaľ ide o množstvo investovaného výskumu a vývoja (VaV), mieru existujúcej koordinácie/fragmentácie a výkonu – a medzi tými faktormi neexistuje nijaký priamy lineárny vzťah. Graf uvedený nižšie zobrazuje rozsah verejného financovania, odhad miery koordinácie/fragmentácie na európskej úrovni a relatívnu veľkosť európskeho verejného financovania v porovnaní s tým, ktoré je dostupné v Spojených štátoch pre niektoré oblasti VaT.

Tento graf nie je vyčerpávajúci, ale slúži na ilustrovanie, že každá oblasť VaT je jedinečná a vyžaduje svoj vlastný prístup k spoločnému plánovaniu upravený podľa potrieb, ktorého vývoj by sa mal opierať o dôkazy a mal by byť zdôvodnený v strategickej analýze podrobných informácií o príslušných oblastiach VaT.

Bude to vyžadovať maximálnu zaangažovanosť členských štátov.

Os X: Odhaduje mieru koordinácie medzi výskumnými programami členského štátu a financovaním a inštitucionálnou fragmentáciou na základe kvalitatívnych hodnotení z vedeckých publikácií, strategických správ, atď.;

Os Y: Predstavuje logaritmický pomer verejných investícií na výskum a vývoj v Európe (členské štáty +Európska komisia (EK)) v porovnaní so Spojenými štátmi,

Veľkosť bublín: Táto je priamo úmerná sume európskeho verejného financovania (členské štáty +Európska komisia); zdrojom je New Cronos (napríklad GBAORD) a údaje vlády Spojených štátov ako aj vedecké publikácie.

V ideálnom prípade by niektoré odvetvia výskumu mali byť ešte hlbšie rozčlenené. Napríklad bublina biotechnológií by sa mala rozdeliť na oblasti zdravia, priemyslu a životného prostredia, a rastlín, živočíchov a potravín. Toto nebolo vždy možné z dôvodu nedostatku porovnateľných údajov.

Prečo je potrebný nový prístup

Aby Európa mohla napredovať, potrebuje postaviť svoje úspechy na cezhraničnom verejnom výskume, ale musí tiež poznať a určiť obmedzenia existujúcich prístupov.

Niektoré prípady najväčších vedeckých úspechov Európy zahŕňali cezhraničné spojenie verejných fondov na výskum a vývoj. Počas uplynulých 50 rokov sa objavili rôzne medzivládne výskumné organizácie, ako je Európska organizácia pre jadrový výskum (CERN), Európske laboratórium molekulárnej biológie (EMBL) a Európska kozmická agentúra (ESA). V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch sa spustili medzivládne systémy ako COST a EUREKA a inicioval sa rámcový program pre výskum. Znásobili sa bilaterálne dohody medzi členskými štátmi. A od roku 2005 Spoločenstvo uviedlo niekoľko sľubných nástrojov koordinácie a spolupráce, ako je systém ERA-NET a iniciatívy článku 169⁷.

Avšak vplyv týchto iniciatív Spoločenstva by mohol byť väčší, ak by bolo celkovejšie strategické zameranie, väčšia politická zaangažovanosť na vysokej úrovni zo strany členských štátov, väčšia prehľadnosť o národných výskumných systémoch a menšia nepoddajnosť nástrojov. Zvyšovanie týchto iniciatív a celkový rozsah 7RP má malý význam, ak sa nič neurobí s nedostatkom strategického plánovania medzi členskými štátmi. Bilaterálne dohody medzi členskými štátmi ako aj medzivládne výskumné organizácie a systémy majú obmedzený vplyv. Aj keď otvorená metóda koordinácie umožnila plodnú výmenu nápadov, nevedla ku konkrétnym iniciatívam na koordináciu národnej politiky výskumu medzi členskými štátmi ani k stanoveniu spoločnej agendy v oblastiach strategického významu.

Avšak z týchto nedávnych iniciatív Spoločenstva je možné získať ponaučenie, ako stimulovať koordináciu a spoluprácu v oblasti programov, a tieto môžu poskytnúť rozhodujúci základ pre dosiahnutie pokroku v oblasti spoločného plánovania.

V súčasnosti existuje jedinečná príležitosť pre skok vpred v oblasti spolupráce v celoeurópskom výskume, ktorá by mohla byť taká významná ako aj vytvorenie rámcových programov. Prostredníctvom tohto oznámenia sa Komisia snaží uľahčiť vývoj riešenia naštartovaním strategického a štruktúrovaného procesu.

---

⁷

V tejto súvislosti sa v predpokladanom oznámení Komisie „Stratégia morského a námorného výskumu pre Európu“, navrhuje strategickejší prístup presahujúci rámec súčasnej koordinácie niekoľkých opatrení ERA-NET zahŕňajúcich morský výskum, ktorý vytvorí konkrétne príležitosti pre spoločné plánovanie.

Rámik 2: Spoločné plánovanie opatrení súvisiacich so starnutím spoločnosti

Zvyšujúci sa výskyt Alzheimerovej choroby a iných foriem demencie je azda jedným z najznepokojujúcejších príznakov starnutia našej spoločnosti. Alzheimerova choroba je degeneratívne ochorenie, ktoré pomaly a postupne ničí mozgové bunky a ovplyvňuje pamäť, myslenie, úsudok a osobnosť. Dlhodobo často vedie k ďalším problémom, ako je duševná zmätenosť, zhoršenie reči, náhle zmeny nálady a strata orientácie v čase a v priestore. Asi jedna osoba z 20 vo veku nad 65 rokov trpí demenciou. Počet ľudí v Európe s demenciou – z ktorých Alzheimerovou chorobou trpí 50 až 70 percent – je okolo 5,5 milióna, počet, ktorého zvýšenie sa očakáva pre osoby nad 60 rokov na 10,7 milióna do roku 2040. Náklady na zdravotnú starostlivosť týkajúcu sa demencie už v EÚ prevyšujú 80 miliárd EUR. Doposiaľ neexistuje nijaká možnosť predchádzania Alzheimerovej chorobe alebo jej liečenia. Európsku verejnú podporu výslovne pridelenú na výskum Alzheimerovej choroby zďaleka prevýšila podpora v Spojených štátoch. Okrem toho za výskumom Alzheimerovej choroby v Európe nestojí nijaká významná inštitucionálna hnacia sila. Zdroje financovania sú rozdelené medzi početné a rôznorodé agentúry v rámci 27 členských štátov EÚ. To vytvára riziko zbytočnej duplikácie financovania výskumu na úrovni EÚ. Takýto bežne sa vyskytujúci problém si vyžaduje spoločné európske úsilie nájsť spoločné riešenie. V Spojených štátoch, sú Národný ústav zdravia a Národný ústav pre starnutie významnými inštitucionálnymi hnacími silami výskumu Alzheimerovej choroby. Otázka je, čo urobí Európa na vyriešenie tohto závažného spoločenského problému?

2. SPOLOČNÉ PLÁNOVANIE – SPOLUPRÁCA S CIEĽOM ÚČINNEJŠIEHO RIEŠENIA SPOLOČNÝCH ÚLOH

Spoločné plánovanie: Koncepcia

Spoločné plánovanie zahŕňa členské štáty dobrovoľne a na základe variabilnej geometrie zaangažované do vymedzenia, vývoja a realizácie spoločných strategických výskumných programov na základe spoločnej predstavy o to, ako si poradiť s hlavnými úlohami, pred ktorými stojí spoločnosť. Môže zahŕňať strategickú spoluprácu medzi existujúcimi národnými programami alebo spoločné plánovanie a vytváranie celkom nových programov. V oboch prípadoch znamená spojenie zdrojov, výber alebo vývoj najvhodnejšieho nástroja (najvhodnejších nástrojov), implementáciu a spoločné monitorovanie a proces kontroly. Zameriava sa na rozšírenie a zlepšenie cezhraničnej spolupráce, koordináciu a integráciu verejne financovaných programov výskumu členských štátov v obmedzenom počte strategických oblastí a pomáha tak Európe zvyšovať efektívnosť verejného financovania výskumu, aby sa lepšie určovali hlavné spoločenské úlohy.

Spoločné plánovanie: náročný cieľ štrukturalizácie

- Spoločné plánovanie sa zaoberá zmenou štruktúry európskeho výskumného priestoru. Ide o vyčerpávajúci, dlhodobý a strategický proces, ktorého cieľom je podporovať schopnosť Európy vyrovnáť sa s hlavnými hospodárskymi a spoločenskými problémami, ktorých riešenie v kritickej miere závisí od výskumu. Spoločné plánovanie má definovať spoločné predstavy a strategické výskumné programy, implementovať ich najvhodnejším spôsobom a dosiahnuť hmatateľný spoločenský účinok. Stanovuje jasné a realistické ciele a výstupy so zámerom dosiahnuť významné vedecké objavy v oblastiach nasadenia.
- Spoločné plánovanie nie je iba cvičením v škatuľkovaní, pri ktorom by sa existujúce národné programy výskumu oslovujúce rovnakú tému jednoducho preskupili pod spoločný názov alebo voľne koordinovali či zoraďovali. Nejde pri ňom ani o dosiahnutie pevného rozdelenia práce medzi krajinami pri výskumných aktivitách v konkrétnej oblasti alebo o prenesenie národných rozpočtov na výskum na Brusel. Pri spoločnom plánovaní ide o dosiahnutie štrukturujúcich účinkov na zvýšenie efektívnosti a vplyvu verejného financovania výskumu.
- Avšak zainteresované subjekty by mali byť informované o tom, čo zahŕňa. Pretože je mimoriadne náročné, vyžaduje, aby boli členské štáty pripravené na posun smerom, ktorý je vymedzený, a na implementáciu spoločných programov výskumu s viacročnými, spoločne dohodnutými aktivitami (plánovanie, spustenie, hodnotenie) a mechanizmami financovania.

... s pragmatickým a flexibilným prístupom

- Spoločné plánovanie si v členských štátoch vyžaduje nový spôsob myslenia. Predovšetkým vyžaduje konkrétne záväzky a opatrenia členských štátov a prehodnotenie a reorganizáciu spôsobu, akým sú definované a implementované národné programy výskumu, preorientovaním sa na spoločné ciele.

- To je dôvod prečo spoločné plánovanie má byť dobrovoľný proces založený na zásade variabilnej geometrie a otvorenom prístupe. Nie je potrebné, aby boli všetky členské štáty zapojené do konkrétnej iniciatívy, ale partneri musia byť schopní zabezpečiť požadované kritické hmotné zdroje.
- To je zároveň dôvod, prečo je podstatné, aby spoločné plánovanie uplatňovalo realistický a flexibilný prístup a postup krok za krokom (pozri kapitolu 3) s cieľom maximalizovať možný štrukturujúci účinok a spoločenský vplyv.
- Spoločné plánovanie nezahŕňa a priori financovanie Spoločenstva. Ide predovšetkým o to, aby členské štáty definovali spoločné stratégie a dali dokopy vnútroštátne zdroje. Zároveň nevyklučuje možnosť doplnkového financovania Spoločenstvom v závislosti od pridanej hodnoty, európskej dimenzie a prípadného štrukturujúceho účinku príslušných iniciatív.

Prínosy spoločného plánovania

Spoločné plánovanie bude prinášať prospech členským štátom, manažérom európskeho programu výskumu, vedcom a podnikom v Európe:

- Spoločné plánovanie uľahčí určenie spoločných úloh, vytvorenie spoločných riešení a jednotnosť na medzinárodnej aréne.
- Pomáha prekonať bariéry vstupu, také ako sú vysoké počiatočné a prevádzkové náklady v určitých oblastiach VaT.
- Pomáha optimalizovať rozsah výskumných programov v celej Európe, odstraňovať zbytočnú duplikáciu programov v Európe a dosiahnuť podrobnejšie plánovanie.
- Podporuje vedeckú výnimočnosť prostredníctvom spoločných výziev so spoločným financovaním a odborným posudzovaním, čo vytvára lepšie konkurenčné prostredie pri žiadostiach o finančné prostriedky a zvyšuje kvalitu výskumných návrhov.
- Podporou cezhraničnej spolupráce na projektoch spoločné plánovanie uľahčuje zber dát a skúseností roztrúsených v niekoľkých krajinách alebo v celej Európe, umožňuje rýchle šírenie výsledkov výskumu, podporuje cezhraničnú mobilitu a školenie ľudských zdrojov a zvyšuje vedecké, technologické a inovačné účinky každého eura investovaného do verejného výskumu.
- Pomáha posilňovať koordináciu s inými príbuznými politikami na základe väčšej programovej viditeľnosti, znižuje náklady na riadenie programu, umožňuje cezhraničné politické vzdelávanie a zlepšuje zodpovednosť za verejné výskumné programy a ich transparentnosť.

Uvedené prínosy budú mať mimoriadnu hodnotu pre tie regióny a krajiny, ktoré zatiaľ zaostávajú v oblasti investícií do výskumu a dosiahnutých výsledkov. V dôsledku významných prínosov VaT získaných zo spoločného plánovania a jeho významných štrukturujúcich účinkov, európski občania budú mať prospech z výraznejšieho hospodárskeho rastu, väčšej konkurencieschopnosti a vyššej zamestnanosti a z rýchlejších a lepších riešení sociálnych a environmentálnych problémov.

Pre ďalšie vysvetlenie týchto prínosov nasleduje príklad, ako môže spoločné plánovanie prispieť k riešeniu problémov, ktoré vznikajú v dôsledku starnutia spoločnosti (pozri rámik 2). Tento príklad je čisto ilustratívny a hypotetický, jeho jediným cieľom je lepšie konkretizovať a zviditeľniť potenciálnu silu a vplyv spoločného plánovania ako mechanizmu pre cezhraničnú spoluprácu pri plánovaní v strategických oblastiach. Podrobnejšia analýza potenciálu spoločného plánovania pre ostatné spoločenské problémy a technologické oblasti sa uvádza v pracovnom dokumente útvarov Komisie pripojenom k tomuto oznámeniu.

3. USKUTOČŇOVANIE SPOLOČNÉHO PLÁNOVANIA

V tomto oznámení Komisia navrhuje pragmatickú metodológiu na dosiahnutie spoločného plánovania v obmedzenom počte dohodnutých oblastí. Proces identifikácie týchto konkrétnych oblastí je opísaný v nasledujúcej kapitole. Táto kapitola 3 predkladá metodológiu potrebnú na sfunkčnenie tohto procesu. Je založená na skúsenostiach s európskymi technologickými platformami, ale prispôsobená pre programy verejného výskumu. Zahŕňa rôzne kroky v súlade so životným cyklom výskumných programov, a to od definície programu cez jeho implementáciu až po monitorovanie a hodnotenie.

Určiť sa dajú tri etapy:

1. Vytvorenie spoločnej predstavy pre dohodnutú oblasť: Táto predstava by mala stanoviť dlhodobý cieľ alebo ciele, ktoré majú definovať uznávaní odborníci v príslušnej oblasti a ktoré majú politickú podporu. Mala by sa vytvoriť na základe spoľahlivého dôkazu (prípadne aj (spoločných) aktivít predvídania) a rozsiahlych (verejných) konzultácií so zainteresovanými stranami, najmä s vedeckými obcami a priemyselnými komunitami. Rovnako by sa mala opierať o predbežné (spoločné) hodnotenie existujúcich programov a kapacít.

2. Len čo sa vytvorí predstava, mala by sa pretransformovať do strategického výskumného programu (SRA) obsahujúceho konkrétne, merateľné, dosiahnuteľné a realistické ciele, určené v príslušnom čase (ciele SMART). Strategický výskumný program má zabezpečiť funkčnosť tejto predstavy a spojiť implementáciu cieľov predstavy s existujúcimi kompetenciami v Európe alebo novými, ktoré treba vytvoriť. Podstatná je dobrá znalosť existujúcich programov a kompetencií v celej Európe (a mimo nej).

3. Implementácia strategického výskumného programu (SRA): Všetky účastnícke verejné orgány zameriavajú svoje programy a financovanie tak, aby prispievali koherentným spôsobom k implementácii strategického výskumného programu (SRA). Mal by sa preskúmať a na implementáciu jednotlivých iniciatív spoločného plánovania použiť kompletný súbor nástrojov pre nástroje verejného výskumu (národné a regionálne výskumné programy, medzivládne výskumné organizácie a systémy pre spoluprácu, výskumné infraštruktúry, systémy mobility...). Implementácia môže, ale nemusí obsahovať financovanie a nástroje EÚ prostredníctvom rámcového programu. Malo by sa zaistiť pravidelné monitorovanie a hodnotenie priebehu v porovnaní s cieľmi SMART a výsledky by sa mali oznamovať na politickej úrovni.

Spoločné plánovanie by mohla uľahčiť existencia určitého počtu rámcových podmienok:

- Dohoda o počte spoločných zásad a postupov pre odborné posudzovanie („vedecké pravidlá hry“).

- Vytvorenie spoločných metodológií pre činnosti predvídania a pre spoločné hodnotenie národných alebo regionálnych programov alebo investícií do konkrétnych oblastí výskumu.
- Definícia spoločných zásad pre cezhraničné financovanie výskumu národnými alebo regionálnymi orgánmi („finančné pravidlá hry“).
- Účinné opatrenia na zaistenie ochrany práv duševného vlastníctva ako aj na uľahčenie šírenia a optimálneho využitia výstupov výskumu.

4. POSTUP PRI STANOVENÍ KONKRÉTNÝCH OBLASTÍ PRE SPOLOČNÉ PLÁNOVANIE

Ako sa uvádza v tomto oznámení, spoločné plánovanie vychádza z toho, že členské štáty si vytvoria spoločné predstavy a strategické výskumné programy na riešenie konkrétnych spoločenských úloh.

Ako už bolo uvedené, je to dobrovoľný proces založený na variabilnej geometrii a otvorenom prístupe. V rámci širšieho ľubľanského procesu je však rozumné, aby inštitúcie EÚ zohrávali úlohu pri jeho riadení, no zároveň sa musí zdôrazniť vlastníctvo a zodpovednosť členských štátov. Komisia môže pôsobiť ako podporný prvok a bude pripravená poskytnúť pomoc požadovanú členskými štátmi zapojenými do iniciatív spoločného plánovania. Bude tiež priebežne informovať Radu o vývoji, aby Rada mohla zaisťovať účinné monitorovanie a implementáciu. To navyše zaisťuje otvorený prístup, keďže členské štáty budú priebežne informované o iniciatívach, ktoré sa plánujú alebo prebiehajú, a môžu sa tak pridať v ktorejkoľvek etape.

Preto Komisia:

- Vyzýva Radu, aby potvrdila do konca roku 2008, koncepciu a ciele spoločného plánovania.
- Vyzýva Radu, aby požiadala ministrov o menovanie zástupcov na vysokej úrovni s cieľom do leta 2009 stanoviť a zdôvodniť konkrétne oblasti pre spoločné plánovanie na základe jasných kritérií (pozri rámik 3) a konzultácií zainteresovaných strán. Komisia navrhuje, že bude pôsobiť ako sekretariát tejto skupiny.
- Predloží Rade na schválenie do konca roku 2009 odporúčania zamerané na uvedenie iniciatív spoločného plánovania v konkrétnych oblastiach identifikovaných zástupcami na vysokej úrovni. Tieto odporúčania budú obsahovať podrobnejšie návrhy pokiaľ ide o riadenie a implementáciu iniciatív spoločného plánovania, zohľadňujúc spätnú väzbu z Rady a členských štátov odhodlaných podieľať sa na jednotlivých iniciatívach.
- Bude iniciovať spoluprácu medzi zainteresovanými organizáciami a orgánmi s cieľom zlepšenia rámcových podmienok pre spoločné plánovanie.
- Vyzýva Radu, aby dohliadala a pravidelne monitorovala priebeh iniciatív spoločného plánovania a v prípade potreby zvažila ďalšie opatrenia na zaistenie ich efektívnej implementácie.

Rámik 3: Kritériá pre identifikáciu konkrétnych oblastí pre spoločné plánovanie

- Táto oblasť oslovuje celoeurópsku/globálnu spoločensko-ekonomickú alebo environmentálnu úlohu;
- Verejne financovaný výskum je zásadný pre riešenie úlohy;
- Existuje jednoznačná pridaná hodnota v spoločnom plánovaní v tejto oblasti, napríklad tam, kde je potreba verejne financovaného výskumu v miery a rozsahu, ktoré preyšujú možnosti jednotlivých členských štátov;
- Táto oblasť je dostatočne zameraná, takže sa môžu stanoviť jasné a realistické ciele.

Okrem toho iniciatíva spoločného plánovania vo vybranej oblasti by mala:

- Prispievať k prekonaniu fragmentácie a zbytočnej duplikácie verejne financovaného výskumu a prispievať k účinnejšiemu a efektívnejšiemu využitiu verejných zdrojov;
- Zahŕňať kľúčové verejné iniciatívy v rámci danej oblasti, mať plnú podporu účastníckych členských štátov a vyjadrovať ich prijatie záväzku.